

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Η ΠΡΩΤΗ ΜΟΣ ΑΛΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Ε΄.

Και έπειτα μέτα από την αυτην την κατάστασιν, και την διακομιδή εργασιών δι' όλων των δυνατών μέτων προς διάδοσιν και καρποφορίαν των νέων ανατρεπτικών ιδεών και αρχών, μια υποχρέωσις ιερά προβάλλει, ή υποχρέωσις του συντονισμού όλων των ήθικών εκείνων δυνάμεων, αΐτινες, υποχρεοδυνται να εργασθώσι δι' την καθόλου κοινωνικήν και οικογενεϊκήν ήθικήν ήρμοσίαν, προς πλήρη φωτισμόν, προκύπτουσι εντω το κοινωνικόν πλήρωμα από της λύσης των ανατρεπτικών ιδεών και αρχών, αρχόμεναι απ' αυτης ταύτης της νεολαίας από αυτά τα παιδιά του λαού από εκείνας δηλ. τας κοινωνικάς αποχρώσεις, αΐτινες διὰ τον έναν ή τον άλλον λόγον δεν ητύχησαν να στεγασθώσιν ουδέποτε εις το σχολείον, και να θερμοκλιθώσιν από την πνευματικήν αυτού θαλαπυρήν.

Ποια παρουσιάζεται ή ήθική αυτών κατάστασις, και ποίους κινδύνους εγκυμονει διὰ την αύριον, το βωδόν αυτό ανθρώπινον κήμα των παιδιών της λαϊκής τάξεως, τα οποία κυριολεκτικώς λυμνίεται, περισσύτερον από τα άλλα ή πρωίμοις αληθείαι, δύναται κάθε ένας να προεικάσθαι. Αυτό και μόνον θα έπρεπε να θέσθαι εις κίνησιν τους άρμοδίους, να λάθωσι εν τή μερίμνη αυτών δι' άλλα ζητήματα, και μέτρα προστατευτικά υπέρ της ήθικής αυτών διαπλάσεως.

Και είναι αληθές πως ο άγιος δεν είναι μεταξύ προσώπων όχι ποτέ! ποτέ! Είναι όμως άγιος και μάλιστα τραχύτατος, μεταξύ ήθικών και άνηθικών αρχών! Δεν έχομεν με ουδέν τιποτα. Απλώς ανήκομεν και ήμεεις εις μίαν των ανωτέρω τάξεων, άφου κάθε πολιτικής σήμερον όπως διαμορφώθη τελευταίως ή κοινωνία, ανήκει εις μίαν εκ των ανωτέρω τάξεων. Είναι λοιπόν ανάγκη εκ μέρους όλων ήμϊων όπως γνωσθί ότι πάντες πρέπει να συμβάλωμεν εις την αντίδρασιν κατά του νέου τούτου κοινωνικού τυράννου της τελείας εξηχρειώσεως των ήθϊων, ιδιαιτέρως δε οι ήρμοστικοί. Θα θελήσωσιν άρχαι να εκτιμήσωσι το κρισιμον της καταστάσεως, και να φανώσι γενναίοι, μεταχειριζόμενοι την εξουσίαν την οποίαν έχουσιν επ' αγαθόν της κοινωνίας, και να φανώσιν άντάξιοι των προσδοκιών αυτης, καταδικάζοντες και άμειλίκτους

σακλος του Ίησού; Πως δεν άνέδειξε και άλλους παρομοίους; Τόσον άχάριστος ο Χριστός ώστε να μη αναφέρη ουτε το όνομάτου; Είχε χρήματα διὰ ταξείδια και σπουδας ο τέκτων Ίησούς; Ίδου ελάχιστα εκ των άπειρων μυστηρίων άτινα όρθοϋνται πρό ήμϊων ευθύς ως άρνηθώμεν την Θεότητα της διδασκαλίας Του.

Αντιπρόσωπος ήμϊων εις την περιφέρειαν Φενεσθ-Κορινθίας είναι ο κ. Α. Κονομόδης όστις ενεργει έγγραφάς και εισπράξεις διὰ λογαριασμόν μας.

τιμωρόντες, κάθε τι το όπολον τείνει να καταόχρηθώσθαι ελόκληρον το κοινωνικόν συγκρότημα, και να μεταβάλλη αυτό, εις μίαν αναρχικήν φασίαν άθροισκον και ήθεον άνωρόπινον μάζαν.

Ίδου ένα σοβαρόν έρώτημα. Είναι όμως ανάγκη, διὰ πάσης φύσεως να στεριώσθαι κάθε εκφυλιστική και εξηχρειωτική πηγή, από της οποίας ποτίζονται οι άπειροι και άδοκεις παιδες, κατά την σημερινήν εποχήν.

Θέλετε λοιπόν να πολεμήσητε εξουσιωτικώς τον Μπολσεβικισμόν και τον Κομμουνισμόν; άρπάξτε από την άρχήν αυτου την νεολαίαν. Δείξτε δείγματα προς αυτην άρχής και στοργής. Κλείσατε έθρηνητικώς διὰ τους παιδας τοις άριστον, τας θύρας των άστέμων κινηματογράφων, και διαφθαρμένων και εξηχρειωτικών θεάτρων, και ιδού ή αρχή της αναπλάσεως των ψυχών.

Κλείσατε. Κλείσατε αυτά τα άνηθικα κέντρα διότι αυτά είναι ή προπαίδεια του Μπολσεβικισμού και του Κομμουνισμού. Παράδωτα αυτά εις την υπηρεσίαν πάσης ήθικής κοινωνικής άνάγκης. Τονίστατε αυτών των παιδιών το ήθικόν δι' όλων των πράξεων εκείνων, αΐτινες ανυψοϋσι την ψυχήν, και ιδού, δημιουργείται. Δεις οι ίδιοι εκείνοσ οΐτινες γινόμενοι άνδρες τελετηόρως θα πλιθώσιν όλην αυτην την παρουσιασμένην κοινωνικήν εξηχρειωσιν διαφθοράν και άνηθικότητα. Μη άδιαφορείτε διὰ το όμοδόν ανθρώπινον κήμα των παιδιών της λαϊκής τάξεως, προς τα οποία κυρίως όφείλετε να στραφίτε διότι πολλοδσ κινδύνους τούτο το κήμα των παιδιών της πρώτης αληθείας εγκυμονει.

Ανοίξατε τας σχολάς διὰ τα παιδιά αυτά, και ενδιαφερθείτε διὰ την μόρφωσιν αυτών. Μη σάς κρατεί εις απόστασιν το ταπεινόν επάγγελμά των. Εάν είναι υπηρέται ή και λούστροι άκόμη, δεν έπειτα πως με τούτο δεν θα είναι αυτοι οι πολίται της κΐριον.

Μην άγίνετε λοιπόν εις την τύχην των αυτα τα παιδιά. Μαζι με την όλην άλλην μερίμναν σας δι' άλλα, φροντίσατε και διὰ την ήθικήν αυτών μόρφωσιν. Μάλιστα αυτά, δύναται να έχωσι ένα λόγον περισσύτερον δικαιομάτος από τα άλλα, ως τελείως άπροστατευτα και έρημα. Η πτωχή ήθική κατάστασις των, τα έρριψε εις την μερίμναν της Πολιτείας. Τη νομίζεται, Δεις οι άποτελοϋντες την Πολιτείαν, δεν πρέπει ως καλή μήτηρ αυτη να φροντίη και δι' αυτά; Και μέτα εις όλης τας τώτας σκέψεις και φροντίδας μια μερίμνα και φροντίς, τι νομίζεται, δεν πρέπει να είναι κυρίως και διὰ την πνευματικήν και ήθικήν αυτών μόρφωσιν, διὰ σχολών νυκτερινών, και άλλων ήθικών αναστροφών; Τέ νομίζεται δι' όλα αυτά; Και είναι αληθές πως εάν φροντίση ή Πολιτεία, διὰ την ως ανωτέρω ήθικήν των μόρφωσιν, θα εύρη ως ή μήτηρ τον σεόχαμνν εκ μέρους των πολιτών της αύριον, οΐτινες θα αποτινωσιν αυτην προς Αυτην, σεβόμενοι τους νόμους της, και εργαζόμενοι διὰ την ευημερίαν αυτης.

Εάν όμως δεν φροντίση, ά τεαλώς τότε θα συναντήση τους ταραξίεις, τους φονεΐς, τους κκαούργους, τους ληστές, τους αναρχικούς, τους Κομμουνιστάς, τους Μπολσεβίκους.

Ημεεις ευχόμεθα όπως άπαντες οι δυνάμενοι συνεργήσωσιν αναλόγως των πνευματικών και ήθικών δυνά-

μεῶν των, εἰς τρόπον ὥστε νὰ πεισθῇ ἡ Πολιτεία, καὶ διὰ νόμων εὐεργετήσῃ τὴν νεολαίαν, ὡλοῦσα αὐτὴν εἰς κάθε ἠθικὴν καὶ Πνευματικὴν μόρφωσιν καὶ ἀνατροφὴν, ἀποτρέπουσα ταύτην ἀπὸ πάσης φαυλότητος, ἀπαγορεύουσα δὲ ἀδύτητων νόμων, τὴν φοίτησιν τῶν νέων εἰς κέντρα ἐξαχρειωτικὰ καὶ διεφθαρμένα, ἐνθα κτερογάσσεται ἡ ἐκλυσις τῶν ἠθῶν, καὶ ἡ χαλάρωσις τῶν ἠθικῶν συνεισθημάτων, ἀποτρέπουσα οὕτω αὐτοὺς ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς **Πρωϊμοῦ Ἀληθείας.**

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΘΡΗΣΚΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Β.

Καίτοι θεωροῦμεν, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, περὶ τὸν νὰ ἀποδείξωμεν τὸ ἔμφυτον τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, κρίνομεν ὅμως ἐπιναγκες νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς μίαν ἔνστασιν ἣτις μᾶς προβάλλεται μὲ κάποιαν σοβιρότητα, ὑπεστηρίχθη δὲ καὶ ὑποστηρίζεται ὑπὸ τινων σοβαροφανῶν ἐπιστημόνων. Ἡ θρησκεία, λέγουσι, εἶναι ἐπίνοια ἀνθρωπίνη. Οἱ εἰς τὰ διάφορα κράτη ἡγεμόνες διὰ νὰ χαλιναγωγήσωσι τοὺς λαοὺς των, εὔρον τὴν θρησκείαν ὡς **τι μορμολύκειον.** Ἀφ' οὗτου ὅμως ἡ ἀνθρωπότης, χειραφετηθεῖσα ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς δεισιδαιμονίας, ἀνιψώθη καὶ ξῆ πλέον, ἀναπνέουσα τὸν πνευματικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν ἀέρα τῆς ἐλευθερίας, θεωρεῖ καθῆκον, κατὰ φυσικὸν λόγον, νὰ ἀποβάλλῃ τὴν θρησκείαν ἥτις δυνατὸν κατὰ τὴν νηπιώδη κατάστασιν νὰ ἦτο χρήσιμος, σήμερον ὅμως καθίσταται ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν τῆς σταδιοδρομίαν. Ὡς βλέπομεν, ἡ ἔνστασις αὕτη φέρει κάποιαν σοβαρότητα καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῆς θρησκείας θεωρεῖται ὡς ἀκαταμάχητον ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν των. Ἄλλ' ὅς ἴδωμεν κατὰ πόσον δύναται νὰ σταθῇ ἡ ἔνστασις αὕτη. **Ἡ θρησκεία ἐπινόημα ἀνθρώπινον!** Ἡ θρησκεία **φαινόμενον καθολικόν,** ἀπαντῶμεν ἡμεῖς. Ἡ θρησκεία εἶναι ὅμως **δημιούργημα τῶν σοφῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων χάριν τῶν λαῶν των!** μᾶς ἀπαντῶσιν οὗτοι. Ἄλλ' ἐὰν ἡ θρησκεία εἶναι καθολικὸν φαινόμενον, ἐὰν ἀναφαίνεται εἰς ὅλα τὰ κράτη, ὅσον καὶ ἐὰν εὐρίσκωνται εἰς τὴν πλέον νηπιώδη κατάστασιν, ἐὰν τὰ κράτη ταῦτα εὐρίσκωνται κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων μέχρι τοῦ σημείου, τὸ ἐν νὰ μὴ γνωρίζῃ τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἐτέρου, πῶς μᾶς παρουσιάζεται τὸ καταπληκτικὸν τοῦτο φαινόμενον, οἱ σοφοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες διαφόρων λαῶν,

διακεκριμένων μεγάλως καὶ κατὰ τὴν νοστοριάν των, νὰ ἐπινοῶσι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα; Μήπως τοῦτο εἶναι πρεῖδὸν κάποιας ἐμπνεύσεως ἀναδυομένης ἐκ τῶν κεφαλῶν τῶν ἐκάστοτε ἡγεμόνων; ἢ εἶναι ὅφ' ὕψεις κατόπιν μεγάλης συνεδρίας τῶν διαφόρων ἡγεμόνων τῶν Ἰνδῶν, Σινῶν, Ἑσκιμῶν, Κάρφων εἰς τὴν πόλιν Χ. καὶ κατὰ τὸ ἔτος Χ, καθ' ὅσον ἡ ἱστορία δὲν μᾶς ἀναφέρει τὸ τοιοῦτον; Ἴδου εἰς ποῖα παράλογα συμπεράσματα μᾶς ὀδηγεῖ ἡ παραδοχὴ τῆς ἀνωτέρω γνώμης. Βεβαίως τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι κατὰ τὴν νηπιώδη κατάστασιν τῶν λαῶν, κατὰ τὴν ὁμοίαν τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα ἦτο τὸ κυριαρχοῦν καὶ ἀπερροφα πᾶν ἄλλο συναίσθημα καὶ ἦτο ὁ ὀδηγὸς ἐκάστης κοινωνικῆς ἐκδηλώσεως, οἱ ἡγεμόνες διὰ τῶν σοφῶν των ἐξεμετάλλευσαν τὸ φύσει ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ἐνυπάρχον θρησκευτικὸν συναίσθημα χάριν ἰδίων σκοπῶν.

Καὶ ἐὰν τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἀνωτέρω ἐνστάσεως εἶναι παράλογον, γελοῖον εἶναι καὶ τὸ δεύτερον μέρος· τὸ νὰ θεωρῆται δηλαδὴ ἡ θρησκεία ἀναγκαία μόνον διὰ τὴν νηπιώδη κατάστασιν τῆς ἀνθρωπότητος, περιττὴ δὲ διὰ μίαν ἀνεπτυγμένην κοινωνίαν.

Τὰ πράγματα τοῦλόχιστον μᾶς παρουσιάζουσι τὴν θρησκείαν κυριαρχοῦσαν καθ' ὅλας τὰς κοινωνικὰς καὶ πνευματικὰς διακυμάνσεις ἐκάστου λαοῦ. Παρατηροῦμεν ὅτι οἱ σοφοί, οἱ ἐπιστήμονες ἐκάστου ἔθνους, ὡς οἱ ἀληθεῖς ἀντιπρόσωποι τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐκάστης περιόδου τῆς σταδιοδρομίας ἐκάστου ἔθνους, οὐδέποτε ἠρηγήθησαν τὴν θρησκείαν των, οὐδέποτε ἐθεώρησαν ταύτην ὡς παιδαριώδη δεισιδαιμονίαν. Ὅλοι οἱ σοφοὶ ἀπὸ τοῦ Σωκράτους μέχρι τοῦ σήμερον ἔδισον ἐθεώρησαν τὴν θρησκείαν ὡς φυσικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο ὑπεστήριξαν καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλευθεριόζοντες ἐπιστήμονες Ρουσσώ, Κουζέν, Μοντασκιέ, Ἰούλιος Σιμών, Ζανὲ καὶ ἄλλοι. Αὐτοὶ οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι ἀποδεικνύουσι ὅτι οἱ διάφοροι λαοὶ πάντοτε ἐθεώρησαν τὴν θρησκείαν των ὡς τὸν πολυτιμώτερον πνευματικὸν θησαυρόν. Τοῦτο δὲν θὰ συνέβαινε ἐὰν ἡ θρησκεία ἦτο **ἐπινόημα ἀνθρώπινον,** ἔξωθεν ἐπιβεβλημένη διὰ **τῆς βίας.** Ἀπεναντίας ἡ ἱστορία μᾶς παρουσιάζει τὸ ἐξῆς βαρυσήμαντον. Ὅτι διὰ **τῆς βίας** ἐξέβληθη ἡ θρησκεία, εἰς στιγμὴν **παραπροσύνης πνευματικῆς,** ὡς τὴν ἀπεκάλεσεν ἡ ἱστορία, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀναφανῇ